

Nagy László felvétele

Mi lesz a Reök-palotával?

Ahogy Szeged régi díszé, a Reök-palota ma kinéz, az egy botrány. Más nyelven skandallum... Meg is kérdeztük Koczor Györgyöt, a Délterv építészét: mi lesz eme szecessziós műremekkel?

A tervező elmondta, föl fogják újítani, az állagmegóvási munkák várhatóan még az idén megkezdődnek. A szecessziós épület homlokzatának habkönnyű csipkái, hullámvonalai, kifinomult „plasztikai tagozatai” rendkívül nehezen védhetők meg a víztől, a durva beavatkozásoktól; némelyikük szinte már eltűnt a többszörös átfestés, egyebek után. Más díszeket pedig elég barbár módon fedtek le bádoggal, azt is korrigálni kell... És mindez még csak aprómunka. Az épület földemzete salakbetonból készült — ez a 30-as évek be nem vált megoldása volt —, tehát a földemekeket is újra kell vizsgálni, mert élet-tartamuk korlátozott. Úgy tűnik, gond most csak a pince fölötti földemmel van, ami tulajdonképpen a volt „Lófara” vendéglő padló-földeme, s a mellette levő elektromos szerviz. A vizsgálatok kiderítették, hogy a földemet már többszörösen megerősítették — ez tovább nem folytatható, ki kell cserélni. A földemcsere kapcsán egy sor fontos kérdés újragondolható, például: milyen funkciót töltötte be a földszint? Ugyanis a helyiségeket a betöltendő feladatok szerint kell kialakítani.

A volt vendéglő és bisztró helyiségeinek bérletje a Csongrád Megyei Vendéglátó Vállalat. Képviselőik — mondta az építész — kidolgoztak egy tervezési programot, melynek keretében három funkcionális egységet javasolnak a rendelkezésre álló alapterületen: egy sörözőt, egy ételbárt, s egy pizzériát. Az egyeztetések során kialakult megoldás szerint a pizzériát az épület sarokrészében helyeznék el (a Kölcsey és a Bajcsy-Zsilinszky utca sarkán); a sarokrész önálló „világolt” tudna itt teremteni, s az egyetemisták várhatóan kedvelt étkezőhelye lenne. Az ételbár a Lenin körút felé nézne; a konyha-technológia céljaira a pince egy részét, s a földszintnek egy galériásított részét vennék igénybe.

Megemlítendő egyébként, hogy szoba kelet — mindenekelőtt a műemlékfelügyelőség részéről — egy kávézó létesítésének terve is. A vendéglátósok érveit azonban figyelembe kell venni; ők azt mondják, Szegedben minden széknek pusztulását, kriptahideg végzettségét jelenthette számunkra.

Élénk színezés, mázas cserépfedés...

geden egy kávézó ma sem tudna megélni. Az ételbár-program ugyanakkor a mai világ igényeit szolgálná. Itt gyorsan, olcsóbban lehetne étkezni, mint például egy étteremben. Persze, a kávézó terve sincs kizárva.

S hogy mi legyen a Reök-palota többi részével, ahol szerviz, garázs, lakások foglalnak helyet? Ezeket is közösségforgalmi célokra kéne hasznosítani. Jó lenne például, ha garázs nem füstölne egy műemlékjelentőségű ház udvarán... Az épület rekonstrukciója egyébként a háztömbrehabilitációval egyidejűleg történik. A tömbbelsőbe diszadvart tervezésnek, üzleteknek meglenne a külön életterük is. A földútjától nem lehet elválasztani a huszárszobrot őrző tér rendezését sem.

Nyitva csak egy kérdés

maradt: milyen színű legyen a Reök-palota, milyenre fessék? A szecessziós épület eredeti színezése eldönthetetlen. Ami biztos: a jelenlegi madártej-jellegű színezés aligha volt jellemző a korabeli, hasonló stílusú házakra. A szecesszió jóval tűzebb színeket kedvel. A két színterv képviselői eltérő nézeteket vallanak. Az egyik álláspont szerint — mivel az eredeti színezést úgysem tudják rekonstruálni — maradjanak meg a maiak; a másik szerint viszont, amellyel Koczor György is egyetért, az eredetihez fölfele közelítő színezést kellene adni a háznak. Ez korántsem lehetetlen; csupán meg kell nézni: milyen színűre festették a szecessziós épületeket annak idején Európa-szerte. Meg kell oldani ezenkívül a tető cserepezését is, lehetőleg színes, mázas cseréppel, és nem palázzal. Mindez föltétlenül elősegítené, hogy a Reök-palota újra Szeged idegenforgalmi érdekessége helyévé váljék. **Farkas Csaba**

„Nem lehet igazam...”

— Amikor először találkoztunk, az volt a benyomásom: flegmatikus alkat.

— Nem vagyok gögös, sem beképzelt. Igaz, nem tudok gyorsan kapcsolatot teremteni. Nem várok semmi különösét másoktól, de nem is akarok föltétlenül szimpatikus lenni mindenkinek. Nem kell, hogy mindenáron szeressenek, mint ahogy én sem akarom az egész világot folyton a keblemmre ölelni. Beérem azon kevesek szimpátiájával, akik megtisztelnak velem. Véletlenül kerültem Szegedre, nem ismertem itt senkit. Lehet, hogy az elején el is rontottam a dolgot, ugyanis nehezen tudok a protokollszabályokhoz igazodni. Itt egy kicsit minden a hivatalos apparátuson keresztül zajlik, ez sajnos, lefékezi az itt élő művészek lendületét. Az egyetlen csatornán érkező „mecenatúra” kevés ahhoz, hogy igazán értelmes dolgokat lehessen csinálni. Jó lenne, ha néhány, hasonló gondolkodású ember, festő, szobrász, iparművész, olyan alkotó csoport alakulna, melyeket tudunk hozni, melyek kiküszöbölhetnék ezt a vertikális függőséget. Úgy érzem, a szakmai nehézségek miatt az emberi kapcsolatok is megromlottak a szegedi képzőművész ber-

A PREMODERN PÁHOLY öt éve alakult. A legutóbbi közgyűlésén az alábbi nyilatkozatot adta ki:

A PREMODERN PÁHOLY jellegénél fogva nem mozgalmi, nem alternatív — deklarált célja a szabad, komoly építés.

Századunkon eluralkott az ELMÉLET. Ez tette lehetővé, hogy érvényesülési klikkek mozgalmakká vá-

kekben. Pedig én azt hittem, mielőtt idejöttem, hogy vidéken könnyebb igazi kapcsolatokra találni. Nem vész el az ember úgy a tömegben, mint Pesten. Most Zsombón építkező családi házat, úgy érzem, ebben a faluban jól fogom magam érezni. Talán szükség lesz az alkotómunkámra is. Az ottani tanácselnök tud valami olyat, amit csak kevesen a hatalmasságos hivatalokban; az emberek képesek arra, hogy végre megértsék a művészt, egy falu sorát is irányítsák, anélkül, hogy ehhez fentről állandóan engedélyt kellene kérniük.

— Textilszakon végeztem az iparművészeti főiskolán.

Az eddigi csúcskoncert

A Kékszakkállú herceg vára

Emelkedett, nagy ívű, mélyen árnyalt volt ez a tolmácsolás, s a koncert-pódiumi bemutatás — hogy nem befolyásolhatta a színpadkép vizuális varázsa — nemhogy szegényebb lett, hanem éppen ellenkezőleg: szem helyett kizárólag hallással és lélekkel követtük a zene drámai történéseit, s így sokkal teljesebben tudtuk befogadni mindazt, ami valójában csakis a szívnek s a szellemnek szól. Hiszen az egyszerű színpadi cselekmény látványa is a lélekláttató zenétől, azaz a szónak, a gondolatnak, s a hangnak mágiakusan összefonódott harmas kötésétől lesz lebilincselő! Drámai igazságot, a szerelem örökké véres tragédiáját világítja meg vakító fénnel a szeniális szerzőpáros. Melyből sarjad a másik megismerésnek kiolthatatlan vágya, s ha ez tudással érik, akkor a szerelem gyilkosává is válik. Judit is a férfilelek rejtelmét kívánja megismerni. Egyetlen indoka: „mert szeretlek”. A férfi titkoktól terhes idegenségének, távolságtartó hideg ajtóit feltépni! Legyen fény, a mindent tudás melegnek hitt, eggyé olvasztó fénye, tüze, szellő hordozta ragyogás, a férfi világát szimbolikusan megjelenítő árnyékos várbán! Vágya ki-elégül. Am a tökéletesnek hitt egyesülés, a megismerés, kiismerés egyúttal a szerelem halála is. Az emlékek sírkamrájába kell sülyednie. Gyilkos, örök paradoxon.

A költői szó, s a „népezenék ózono” világából erőteljesen kitűnik a zene (Molnár Antal-i gyönyörű megfogalmazás!) — meggyőző, természetes hangjával, ősi lenvegat adó gesztusaival — káprázatos szárnyalásra ragad. A lélek legrejtettebb zugaiba enged borzongató betekintést. Takács Klára és Kovács Kolos ideális megtestesítői voltak az örök nőnek és férfinak. A jellemábrázolás dinamikus megjelenítése, a

Milyen megejtően szép és kivételes nagy találkozás a muzsikának, a költészetnek s a filozófiának! Bartóknak Balázs Béla szövegére alkotott remeke, A Kékszakkállú herceg vára, melynek előadójával Fischer Ádám, Takács Klára (szoprán), Kovács Kolos (basszus) és a Magyar Állami Hangverszenyzenekar kivételes erejű, felejtethetetlen élményhez juttattak a Nemzeti Színházban.

pszichológiai érzékenység, mély empátiás képesség, érzelmi mélység s dús kifejező erő gazdagította első-sorban Takács szerepformálását. Az opera nagyobb részében övé az aktívabb szerep. Kérdez és újra kérdez, és kér, és reagál. Minden érzelmi színt kikevert ezen az előadóművész pártján: a rajongó, hittel teli szerelem érzését, a féltékeny megborzadását („Milyen sötét a te várad!”... „Sir a várad!”), a szerelemtől özönlő szenvedélyes türelmetlenségét, az odaadó aszimmetriát („áldott a te kezéd”...), az önmegtestesítő feltételes kétségbeesését („jaj, szebb nálam, dúsabb nálam”), s még számtalan érzelmi színt s árnyalatot, melynek elemzésére e helyt nincs lehetőség. Erőteljes, elhíthető, s megjelenítő erővel bírt ez a kivételesen szép, érett, s az érzelmek teljességét ostromló szerepformálás. Nem szokásom szöveget tenni az előadóművésznők színpadi kosztümjeit. Am most kivételt kell tennem, mivel ezt az egyszerű, sima, redőkben aláhulló félig fekete, félig bíborvörös palástszerű ruhát a produkció szerves tartozékának vélem. Érzelmeket mozgató, szimbolikus jelentéssel bírt, mégpedig a bíborvörös szín a vérméreg, lüktető, élettel teli szerelmet, míg az éjfele annak halálát, s ál-

talában minden széknek pusztulását, kriptahideg végzettségét jelenthette számunkra.

Kovács Kolos Kékszakkállúként a férfifenséget és megközelíthetlenséget érzékeltette, majd az 5. ajtó kinyílásától, szerepe szerint is egyre több színnel, érzélemmel keverte a méltóság komoly alaptónusát. Az ötödik ajtó napfény C-dúrban ragyogó jelenete egyébként is az opera csúcsa. A Kékszakkállú áradó énekszólát, döbönögetes kontraszóval erősíti Judit páromdatos, meglorpanó, suttogó dallamotívumát („Szép és nagy a te országod”). Lélektani remeklést itt nemcsak a zene, de az interpretáció is. A férfi és a nő világának szédületes távolságát itt érezni a legdöbbenetesebben.

Fischer Ádámot, a zenei életben sok port felkavaró tevékenykedése után fokozott kíváncsisággal hallgattuk. Nem csalódtunk. Főlegnyes szakmai tudásával, kivételes zenei memóriájával (az egész koncertet fejből dirigálta) s dús, színes érzelmi világával — lefegyverzett. A Kékszakkállú herceg várát, mint egy minden ízében arányos, s szárnyaló szellemmel megáldott építészeti csodát varázsolta elénk, a bartóki szenilitáshoz méltóan.

Kodály Hány János szívteljes szintén remekelt a koncert első felében. Mind a hat tétel tolmácsolása telítve volt a mese játékos, tökéletes varázssá, ugyanakkor az élet lüktető erejével, s a szívhangok érzelmes megdobogtatásával.

Az Állami Hangverszenyzenekar egyetlen érzékeny, odaadóan reagáló hangszereként muzsikált Fischer Keze alatt a különböző hangszeres csoportok egységes, szép tónussal, csiszoltan; s nem kevésbé a szép zenekari szólókat tolmácsoló muzsikuskok. Minden bizonnyal az 1988/89-es évad eddigi legkiemelkedőbb zenekari koncertjét hallottuk.

Berényi Bogáta

Beszélgetés Nánay Szilamérral

A Páholy

vődjanak föl. Ilyen távolodó luftballonokban kapaszkodó mű-büvészek libegnek horizontunkon. Páholyunkból jól látjuk őket, léggömb-durranásuk csak idő kérdése. Csak remélhetjük, hogy az alatt álló léggömbbárusok elkapják majd őket amikor zuhannak.

Semmi biztosítékunk nincs, hogy nem tévedünk ismét. Szeretnénk, ha biztató szavunk elhallatszana hozzájuk: „nézzd legett komédiának, s mulattatni fog”

Elnök: Mira János — dizslet- és jelmeztervező

Titkár: Nánay Szilamér — képzőművész

Szóvivő: Bódolay Géza — rendező.

gaszkodni sem valamilyen általam kitalált igazsághoz, sem a máséhoz. Tudom, nem lehet igazam. Csak ideiglenes igazságok léteznek, minden együtt és folyamatában kell szemlélteni. Fel kell fedezni dolgokat, aztán át kell lépni rajtuk, új felfedeznivalót kell keresni. Nem akarok bezárkózni a saját formavilágomba, nem szeretnék az állandóság rabja lenni. Sajnos, nem ismerhettem Vinkler Lászlót, de képeit nézegetve, úgy érzem, ő lehetett az a festő, aki nem szorította be magát egy kipróbált formanyelv kerete közé, hanem engedte, hogy újabb és újabb hatások ére-

— Úgy tudom, a Premodern Páholy titkára.

— Ennek az öt éve alakult laza csoportosulásnak a tagjai olyan tartalmakhoz és kifejezőmódokhoz nyúlunk vissza, melyek akkor jöttek létre, amikor a művészetben és a világban még létezett valamilyen kitapintható értékrend.

— Ki a jó művész? — Az lenne a jó, ha ezt az emberek, a befogadók tudnák eldönteni. Szerintem az igazi művész nem tesz engedményt semmilyen elvárásnak. Nem igazodik a közízléshez, a megrendelő direkt elképzeléséhez, ne adj isten, instrukcióihoz.

— Ezt elég nehéz lehet megvalósítani. Ilyen szemlélettel manapság hogyan tud megélni?

— En bevallom, és nem szégyellem, a megélhetéshez szükséges pénzt olyan művekkel teremtem elő, melyeket kifejezetten eladásra készítek. Emiatt nincsenek skrupulusaim. Megkettőzöm magam, és kész. Most ilyen világot élünk...

A Bartók Béla Művelődési Központban Nánay Szilamér kiállítása június 3-ig még megtekinthető.

Pacsika Emilia